

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 16 września 2014 roku – nr (...) – Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. stwierdził, że A. J. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu od dnia 1 lutego 2014 roku jako pracownik płatnika składek (...) sp. z o.o. w Ł.. W uzasadnieniu decyzji ZUS podniósł, że po przeprowadzeniu postępowania kontrolnego uznał, że podpisanie umowy o pracę przez (...) sp. z o.o. z A. J. i zgłoszenie jej do ubezpieczeń społecznych od dnia 1 lutego 2014 roku było czynnościami pozornymi, dokonany jedynie w celu uzyskania dodatkowego tytułu ubezpieczeń i skorzystania z wyższych świadczeń z ubezpieczenia społecznego w związku z macierzyństwem. Wskazał, że z jego ustaleń wynika, że wnioskodawczyni w 2014 roku podjęła zatrudnienie w 3 spółkach w łącznym wymiarze 2 i 1/2 etatu, prowadząc jednocześnie własną działalność gospodarczą. Zdaniem organu rentowego nie było potrzeby gospodarczej zatrudnienia pracownika na stanowisku przedstawiciel handlowy oraz dyrektor do spraw sprzedaży.

/decyzja – k. 114 – 116 akt ZUS/

A. J. i płatnik składek (...) sp. z o.o. w dniu 23 października 2014 roku odwołali się od ww. decyzji, wnosząc o jej zmianę i uznanie, że A. J. jako pracownik (...) sp. z o.o. podlega obowiązkowo ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu od dnia 1 lutego 2014 roku. Podnieśli, że ustalenia organu rentowego są nieprawidłowe oraz że nie można przyjąć pozorności oświadczeń woli o zawarciu umowy o pracę, skoro A. J. podjęła pracę i wykonywała ją na rzecz pracodawcy. Wnieśli o zasądzenie kosztów postępowania według norm przepisanych.

/odwołanie – k. 2 – 5/

W odpowiedzi na odwołanie z dnia 17 listopada 2014 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. wniósł o jego oddalenie, podtrzymując argumentację przedstawioną w zaskarżonej decyzji.

/odpowiedź na odwołanie – k. 20 - 21 verte/

W toku postępowania strony podtrzymały swoje stanowiska w sprawie. Pełnomocnik ubezpieczonej oraz płatnika składek poparł odwołanie, a pełnomocnika ZUS wniósł o jego oddalenie, wnosząc o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

/stanowiska stron – e-protokół z dnia 14 października 2016 roku – 00:01:56 – 00:02:23 i 00:35:42 – 00:47:22/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

A. J. jest współnikiem i prezesem zarządu (...) sp. z o.o. w Ł.. Drugim współnikiem jest S. P. (1). Wnioskodawczyni była również współnikiem spółki cywilnej (...), która istnieje od 5 sierpnia 2010 roku.

/okoliczności bezsporne, a nadto: odpis z KRS – k. 6 – 9; uchwały wraz z upoważnieniami – k. 36 – 50; zeznania wnioskodawczyni – e-protokół z dnia 14 października 2016 roku – 00:04:12 – 00:18:30 w zw. z e-protokół z dnia 9 czerwca 2015 roku – 00:19:13 – 00:27:17 – płyta – k. 61, protokół z dnia 8 kwietnia 2016 roku – k. 121, wydruk z (...) – k. 107 – 109 akt ZUS/

(...) sp. z o.o. powstała jesienią 2013 roku. Przedmiotem działalności spółki jest handel półproduktami dla przemysłu piekarniczo – cukierniczego oraz ich import i eksport. Wnioskodawczyni jako dyrektor do spraw handlowych miała uruchomić jej działalność. W 2013 roku spółka nie osiągała jeszcze dochodów.

/zeznania świadka B. C. - e-protokół z dnia 10 listopada 2015 roku – 00:12:59

– 00:39:03 – płyta – k. 77, zeznania świadka S. P. (1) – e-protokół z dnia 30 sierpnia 2016 roku – 00:09:19 – 00:10:41/

Wnioskodawczyni została zgłoszona jako pracownik na pełen etat do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego również przez (...) sp. z o.o. od dnia 7 października 2011 roku i nie została z nich wyrejestrowana. Stosunek pracy w (...) sp. z o.o. nie został rozwiązany, mimo że wnioskodawczyni nie świadczy tam pracy co najmniej od czasu podpisania umowy o pracę z (...) sp. z o.o. Wnioskodawczyni dochodziła świadczeń z ubezpieczeń społecznych również z tego tytułu ubezpieczenia.

/okoliczności bezsporne, a nadto: odpis z KRS – k. 6 – 9; uchwały wraz z upoważnieniami

– k. 36 – 50; zeznania wnioskodawczyni – e-protokół z dnia 14 października 2016 roku

– 00:04:12 – 00:18:30 w zw. z e-protokół z dnia 9 czerwca 2015 roku – 00:19:13 – 00:27:17 – płyta – k. 61, protokół z dnia 8 kwietnia 2016 roku – k. 121, decyzja – k.147 – 150, odwołanie – k. 152 – 154, odpowiedź na odwołanie – k. 155 – 156, wydruk z (...)

– k. 107 – 109 akt ZUS/

A. J. była niezdolna do pracy w okresie od 18 września 2013 roku do 7 stycznia 2014 roku.

/okoliczność bezsporna/

A. J. podpisała w dniu 1 października 2013 roku umowę zlecenie

nr 1/10/2013 z (...) sp. z o.o., obejmującą przygotowanie dokumentacji jakościowej, analizy prób towarów, nawiązanie współpracy i zawarcie kontraktów z dostawcami zagranicznymi w terminie od 1 października 2013 roku do 31 stycznia 2014 roku.

/okoliczności bezsporne, a nadto: umowa – k. 13; kontrakt – k. 14, rachunek – k. 15; zeznania wnioskodawczyni – e-protokół z dnia 14 października 2016 roku – 00:04:12 – 00:18:30

w zw. z e-protokół z dnia 9 czerwca 2015 roku – 00:19:13 – 00:30:36 – płyta – k. 61; zeznania świadka S. P. (1) – e-protokół z dnia 30 sierpnia 2016 roku – 00:15:01

– 00:16:52/

A. J. podpisała w dniu 31 stycznia 2014 roku umowę o pracę na czas określony – od 1 lutego 2014 roku do 1 stycznia 2016 roku - z (...) sp. z o.o. reprezentowaną przez S. P. (1), na stanowisku przedstawiciela handlowego, w wymiarze czasu pracy 1/2 etatu, z wynagrodzeniem podstawowym brutto 7.146,86 zł. W umowie wskazano, że do zakresu obowiązków wnioskodawczyni należało wyszukiwanie producentów ziaren, nawiązywanie kontaktów i współpracy z nabywcami i kontrahentami na rynku wschodnim i europejskim poprzez zawieranie kontraktów długoterminowych dla spółki, nadzór nad badaniami jakości towarów, nadzór nad importem surowców oraz przygotowywanie odpraw celnych.

/okoliczności bezsporne, a nadto: umowa – k. 78 akt ZUS; zeznania wnioskodawczyni

– e-protokół z dnia 14 października 2016 roku – 00:04:12 – 00:12:28 w zw. z e-protokół

z dnia 9 czerwca 2015 roku – 00:19:13 – 00:27:17 – płyta – k. 61, akta osobowe – koperta

– k. 67; zeznania świadka S. P. (1) – e-protokół z dnia 30 sierpnia 2016 roku

– 00:15:01 – 00:16:52/

W dniu 3 lutego 2014 roku strony podpisały aneks do umowy o pracę wprowadzony na mocy porozumienia stron, którym zmieniono nazwę pełnionego przez A. J. stanowiska na: przedstawiciel handlowy, dyrektor do spraw sprzedaży. Pozostałe warunki pozostały bez zmian. Jako dyrektor do spraw sprzedaży odpowiadała za kontakty z klientami i kontrahentami, z Sanepidem, nadzorowała wysyłki towarów, kontaktowała się z agencjami celnymi, z laboratoriami

i wypisywała dokumenty przewozowe, opracowywała normy jakościowe. Nikt nie wydawał wnioskodawczyni poleceń służbowych. Nie był rozliczana z czasu pracy, ale z wyniku finansowego. Gdyby wyniki finansowe były złe spółka uległaby likwidacji. W (...) sp. z o.o. w Ł. miała pełną samodzielność.

/okoliczności bezsporne, a nadto: aneks – k. 77 akt ZUS, zeznania wnioskodawczyni – e-protokół z dnia 14 października 2016 roku – 00:04:12 – 00:12:28 w zw. z e-protokół z dnia 9 czerwca 2015 roku – 00:30:36 – 00:34:38 – płyta – k. 61 i protokół z dnia 8 kwietnia 2016 roku – k. 122, zeznania wnioskodawczyni – e-protokół z dnia 14 października 2016 roku – 00:12:28 – 00:18:30; akta osobowe – koperta – k. 67, zeznania świadka S. P. (1) – e-protokół z dnia 30 sierpnia 2016 roku – 00:19:29 – 00:20:26 /

S. P. (1) również zawarł z (...) sp. z o.o. umowę o pracę na stanowisku przedstawiciela handlowego. W umowie wskazano, że do zakresu jego obowiązków należało wyszukiwanie producentów produktów rolnych, tłumaczenie dokumentów, nadzór nad załadunkiem i wyładunkiem towarów, zawieranie umów o pracę i umów cywilno - prawnych, przeprowadzanie rekrutacji i szkoleń.

/okoliczność bezsporna, zeznania świadka S. P. (1) – e-protokół z dnia 30 sierpnia 2016 roku – 00:19:29 – 00:20:26, umowa – k. 89 akta ZUS /

Wnioskodawczyni i S. P. podpisywali listy obecności.

/listy obecności – k. 73 – 76 akt ZUS/

(...) sp. z o.o. jako płatnik składek zgłosiła A. J. do ubezpieczenia zdrowotnego z tytułu wykonywania umowy zlecenia od 1 października 2013 roku do 31 stycznia 2014 roku. Spółka zgłosiła wnioskodawczynię do ubezpieczeń społecznych oraz ubezpieczenia zdrowotnego również jako pracownika od dnia 1 lutego 2014 roku.

/okoliczności bezsporne, a nadto: zgłoszenia – k. 102 – 106 akt ZUS/

Została sporządzona karta szkolenia wstępnego z zakresu BHP. Podano, że instruktaż ogólny i stanowiskowy przeprowadził S. P., co podpisami potwierdziła wnioskodawczyni i S. P..

/karta szkolenia k. 80 akt ZUS/

Płatnik składek (...) sp. z o.o. w imiennych raportach miesięcznych za miesiące od lutego do kwietnia 2014 roku podał jako podstawę wymiaru składek za A. J. kwotę 7.146,86 zł miesięcznie. Za miesiąc maj podał kwotę 4764,57 zł, a za miesiące od czerwca do lipca 2014 roku wskazał na ubezpieczenia społeczne podstawę wymiaru w wysokości 0 zł. Płatnik wskazał ponadto okres od 22 maja 2014 roku do 31 lipca 2014 roku jako przerwę w opłacaniu składek z tytułu zasiłku macierzyńskiego.

/okoliczności bezsporne, a ponadto: raporty – k. 57, 59, 62, 65, 68, 70/

(...) sp. z o.o. dokonała na rzecz wnioskodawczyni wypłat kwot tytułem wynagrodzenia z tytułu umowy zlecenia i umowy o pracę.

/okoliczności bezsporne, a nadto: dowód wypłaty – k. 190, historia rachunku – k. 191 – 194/

Spółka była zasilana pożyczką od udziałowca, czyli od A. J.. A. J. wniosła pożyczkę, żeby wypłacić sobie wynagrodzenie.

/okoliczności bezsporne; zeznania świadka A. C. - e-protokół z dnia 21 stycznia 2016 roku – 00:23:35 – 00:24:48 – płyta – k. 86, zeznania świadka S. P. (1) – e-protokół z dnia 30 sierpnia 2016 roku – 00:20:52 – 00:22:04, zeznania ubezpieczonej – e-protokół z dnia 14 października 2016 roku – 00:12:28 – 00:18:30/

Zysk bilansowy netto spółki na dzień 31.12.2013 wyniósł 0 zł. W styczniu i lutym 2014 r spółka nie osiągała przychodu. Do sierpnia ponosiła stratę.

/informacja dodatkowa – k. 44, wykaz przychodów i dochodów – k. 67/

Wnioskodawczyni w okresie od 6 marca 2014 roku do 5 marca 2015 roku była zatrudniona w Przedsiębiorstwie (...) sp. z o.o. na stanowisku dyrektora do spraw sprzedaży na pełen etat. Pracowała w systemie zadaniowym.

/okoliczności bezsporne; a nadto: akta osobowe – k. 159; zeznania wnioskodawczyni – e-protokół z dnia 14 października 2016 roku – 00:04:12 – 00:12:28 w zw. z e-protokół z dnia 9 czerwca 2015 roku – 00:11:02 – 00:19:13 – płyta – k. 61/

A. J. urodziła dziecko w dniu 22 maja 2014 roku.

/okoliczność bezsporna, a nadto – zeznania wnioskodawczyni – e-protokół z dnia 14 października 2016 roku – 00:04:12 – 00:07:34 w zw. z e-protokół z dnia 9 czerwca 2015 roku – 00:30:36 – 00:34:38 – płyta – k. 61; dokumentacja medyczna – k. 92; k. 98 – 109, karta ciąży – k. 199/

Obowiązki A. J. po urodzeniu dziecka mieli przejąć E. M. (1) (dyrektor do spraw sprzedaży, zatrudniona od 1 października 2014 r na 1/3 etatu), W. P. (specjalista do spraw handlu zagranicznego, zatrudniony od tej samej daty). E. M. przebywała na urlopie macierzyńskim od lutego 2015 r w związku z przedwczesnym porodem. Nie został zatrudniony nikt bezpośrednio po odejściu wnioskodawczyni z uwagi na to, że nie było takiej potrzeby w związku z problemami na rynku.

/zeznania wnioskodawczyni – e-protokół z dnia 14 października 2016 roku – 00:04:12 – 00:12:28 w zw. z e-protokół z dnia 9 czerwca 2015 roku – 00:19:13 – 00:27:17 – płyta – k. 61; umowa – k. 16, zeznania E. M. (1) - e-protokół z dnia 9 czerwca 2015 roku – 00:36:18 – 01:03:04 – płyta – k. 61; umowa – k. 17; zeznania świadka B. C. - e-protokół z dnia 10 listopada 2015 roku – 00:12:59 – 00:39:03 – płyta – k. 77/

W (...) sp. z o.o. w Ł. wszystkie decyzje konsultowane są z A. J. podobnie jak w prowadzonej przez nią spółce cywilnej (...). A. J. tworzy dokumenty księgowe, sprzedażowe i finansowe. Zawiera kontrakty i umowy w imieniu spółki. Zajmuje się stroną finansową spółki, regulowaniem zobowiązań i pilnowaniem należności. Wnioskodawczyni jest przełożoną pracowników zatrudnionych w (...) sp. z o.o. Wnioskodawczyni podpisała w spornym okresie 3 faktury oraz kontrakty z kontrahentami. Podpisy opatrzone są pieczętką spółki.

/zeznania świadka B. C. - e-protokół z dnia 10 listopada 2015 roku – 00:12:59 – 00:39:03 – płyta – k. 77, zeznania świadka A. C. - e-protokół z dnia 21 stycznia 2016 roku – 00:07:13 – 00:39:03 – płyta – k. 86; zeznania świadka M. J. – e-protokół z dnia 21 stycznia 2016 roku – 00:24:48 – 00:44:34 – płyta – k. 86;

zeznania świadka S. P. (1) – e-protokół z dnia 30 sierpnia 2016 roku – 00:09:19 – 00:10:41, kserokopie faktur – k. 41 – 44 akt ZUS, kontrakty – akta ZUS /

Decyzją z dnia 16 września 2014 roku – nr (...) – Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. stwierdził, że A. J. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu od dnia 1 lutego 2014 roku jako pracownik płatnika składek (...) sp. z o.o. W uzasadnieniu decyzji ZUS podniósł, że po przeprowadzeniu postępowania kontrolnego uznał, że podpisanie umowy o pracę przez (...) sp. z o.o. z A. J. i zgłoszenie jej do ubezpieczeń społecznych od dnia 1 lutego 2014 roku było czynnościami pozornymi, dokonany jedynie w celu uzyskania dodatkowego tytułu ubezpieczeń i skorzystania z wyższych świadczeń

z ubezpieczenia społecznego w związku z macierzyństwem. Wskazał, że z jego ustaleń wynika, że wnioskodawczyni w 2014 roku podjęła zatrudnienie w 3 spółkach w łącznym wymiarze 2 i 1/2 etatu, prowadząc jednocześnie własną działalność gospodarczą. Zdaniem organu rentowego nie było potrzeby gospodarczej zatrudnienia pracownika na stanowisku przedstawiciel handlowy oraz dyrektor do spraw sprzedaży.

/decyzja – k. 114 – 116 akt ZUS/

Sąd Okręgowy dokonał następującej oceny dowodów:

Tak ustalony stan faktyczny w większości nie był sporny pomiędzy stronami. Szczegółowych ustaleń Sąd Okręgowy w Łodzi dokonał w oparciu o całokształt materiału dowodowego zgromadzonego w niniejszej sprawie, w tym w aktach ZUS, w postaci dokumentów oraz zeznań wnioskodawczyni oraz świadków.

Zadaniem Sądu było przede wszystkim ustalenie rzeczywistej roli, jaką A. J. pełniła w spornym okresie oraz pełni nadal w (...) sp. z o.o. Niekwestionowanym przez wnioskodawczynię było, że jest jednocześnie prezesem i współnikiem (...) sp. z o.o. oraz że ponosi ryzyko finansowe w spółce, udzielając jej pożyczki na poczet wypłaty swojego wynagrodzenia. Jest to spójne z twierdzeniami księgowej spółki, która zeznała, że w początkowej fazie działalności spółka nie osiągała dochodów. W tym jednak czasie zatrudniona miała zostać A. J. – najpierw na podstawie umowy zlecenia, a następnie na podstawie umowy o pracę z wynagrodzeniem brutto w wysokości 7.146,86 zł za pół etatu.

Z zeznań świadków, w szczególności: A. C., M. J. oraz B. C. wynika, że A. J. była ich „szefową”, osobą przełożoną i osobą w pełni decyzyjną i samodzielną. Zawierała umowy i zajmowała się stroną finansową spółki, regulowaniem zobowiązań i pilnowaniem należności. Znajduje to swoje potwierdzenie nie tylko w dokumentach spółki, na których widnieją podpisy wnioskodawczyni (uchwały, upoważnienia), ale również w zeznaniach samej A. J., która potwierdziła, że ma pełną samodzielność w spółce. Przyznała, że nikt nie wydaje jej poleceń i nie rozlicza jej z czasu pracy. Potwierdził to również S. P. (1).

Niewiarygodne są zatem w ocenie Sądu zeznania wnioskodawczyni oraz świadka S. P. (1) w tym zakresie, w jakim twierdzą, że prezesem zarządu spółki A. J. jest tylko formalnie, a osoba decyzyjną jest S. P. (1), który przecież również jest zatrudniony przez spółkę na podstawie umowy o pracę. Sąd nie kwestionuje, że wnioskodawczyni wykonywała w spółce czynności należące do obowiązków dyrektora do spraw sprzedaży, o których mowa była w jej zeznaniach oraz w zeznaniach świadka M., ale czynności tych nie wykonywała jako pracownik spółki, lecz jako jej współnik i prezes, ponoszący ekonomiczne ryzyko powodzenia prowadzonej działalności gospodarczej, o czym mówił w swoich zeznaniach również S. P. (1). Niewiarygodne są zatem twierdzenia, że E. M. i W. P. mieli przejąć obowiązki pracownicze wnioskodawczyni w czasie jej urlopu macierzyńskiego. Traktować tę sytuację należy raczej jako wykonywanie obowiązków pracowniczych na polecenie przełożonej. Należy też zwrócić uwagę, że osoby te nie zostały zatrudnione bezpośrednio po odejściu wnioskodawczyni na urlop, ich obowiązki w pełnym zakresie nie pokrywały się, a ich zatrudnienie nie było długotrwałe.

Możliwym jest nawet, że wnioskodawczyni pojawiała się w spółce niemal do dnia porodu, ale nie ma to znaczenia w okolicznościach niniejszej sprawy. Wnioskodawczyni nie miała normowanego czasu pracy i w żaden sposób nie była podporządkowana pracodawcy. W toku postępowania wyjaśniającego przed ZUS podała, że była nadzorowana przez zarząd, a sama była jednoosobowym zarządem.

Nie ma przy tym znaczenia, że spółka wypłacała A. J. wynagrodzenie z tytułu umowy zlecenia i umowy o pracę, skoro bezspornym jest, że sama wnioskodawczyni zasilala spółkę w środki finansowe na poczet wypłacanych wynagrodzeń, a także jak wynika z zeznań A. C., wątpliwym jest, czy spółka na początku swojej działalności w ogóle osiągała dochody. Z dokumentacji księgowej wynika, że w momencie zatrudnienia wnioskodawczyni spółka nie osiągała dochodu.

Sąd uznał zatem za prawidłowe stanowisko organu rentowego, że podpisanie umowy o pracę przez (...) sp. z o.o. z A. J. i zgłoszenie jej do ubezpieczeń społecznych od dnia 1 lutego 2014 roku było czynnościami pozornymi, dokonanymi jedynie w celu uzyskania dodatkowego tytułu ubezpieczeń i skorzystania z wyższych świadczeń z ubezpieczenia społecznego w związku z macierzyństwem. Świadczą o tym również zeznania wnioskodawczynie, która przyznała, że nie świadczy pracy na rzecz (...) sp. z o.o. co najmniej od czasu podpisania umowy o pracę z (...) sp. z o.o. A. J. nie została jednak wyrejestrowana z ubezpieczeń społecznych z tytułu tego zatrudnienia i jak ustalono w toku postępowania wnioskodawczynie dochodziła świadczeń z ubezpieczeń społecznych również z tytułu zatrudnienia w (...) sp. z o.o.

Nie jest przy tym jasne, jaki jest dokładnie zakres działalności (...) sp. z o.o. i (...) s.c. oraz jakie są wzajemne relacje tych podmiotów. Ustalenia te nie mają jednak znaczenia dla rozstrzygnięcia w rozpoznawanej sprawie.

Sąd oddalił zatem wnioski dowodowe pełnomocnika ZUS o zobowiązanie do złożenia przez wnioskodawczynię jak i spółkę wyciągu z rachunków bankowych za okres od października 2013 r. do maja 2014 r. w celu weryfikacji sposobu rozliczania z kontrahentami oraz o zobowiązanie spółki do złożenia przychodów i rozchodów za okres od początku działalności w 2013 roku do maja 2014 roku, na okoliczność sprawdzenia ilości kontrahentów i przebiegu współpracy, a także o zwrócenie się do spółki cywilnej o wskazanie, czy kiedykolwiek współpracowali z tymi kontrahentami na okoliczność sprawdzenia, czy są to podmioty znane wnioskodawczynie, które przeszły z umowami do nowo powstałego podmiotu. Uznał bowiem na podstawie art. 217 k.p.c., że okoliczności sporne mające znaczenie dla rozstrzygnięcia zostały już dostatecznie wyjaśnione, nadto powyższe okoliczności nie miały znaczenia dla rozstrzygnięcia.

Należy zwrócić także uwagę na pewne rozbieżności i nieścisłości w zeznaniach wnioskodawczynie i zeznaniach świadka P..

Wnioskodawczynie podała, że nie podpisywała list obecności, co miało korespondować z twierdzeniami co do zadaniowego czasu pracy, a w aktach rentowych takie listy się znalazły, co może świadczyć o tym, że były one przygotowane na potrzeby kontroli w celu uwiarygodnienia istnienia stosunku pracy.

Wnioskodawczynie wskazała, że została przeszkolona w zakresie bhp przez firmę zewnętrzną, gdy tymczasem z załączonej karty szkolenia wynika, że oba instruktaże przeprowadził S. P..

Faktury i kontrakty były podpisywane przez wnioskodawczynię i opatrzone pieczęcią spółki, bez wskazania stanowiska, które miała zajmować powódka w spółce.

Wnioskodawczynie nie była w stanie wskazać, w ilu targach uczestniczyła. Podnosiła także, że zmienił jej się zakres obowiązków po zmianie stanowiska, natomiast taka zmiana nie znalazła odzwierciedlenia w dokumentach.

S. P. nie był w stanie określić na jakim stanowisku wnioskodawczynie została zatrudniona czy on zawierał z nią umowę o pracę.

Wszystkie te rozbieżności wpływają na ocenę wiarygodności wnioskodawczynie i świadka.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie A. J. nie zasługuje na uwzględnienie i jako takie podlega oddaleniu.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 8 ust. 1, art. 11 ust. 1 oraz art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (t. j. Dz. U. z 2016 roku, poz. 963 ze zm.) obowiązkowym ubezpieczeniem: emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu

i wypadkowemu - podlegają pracownicy, czyli osoby fizyczne pozostające w stosunku pracy, w okresie od nawiązania stosunku pracy do dnia jego ustania.

Jak stanowi art. 1 ust 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 roku o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (t. j. Dz. U. z 2016 roku, poz. 372 ze zm.) osobom objętym ubezpieczeniem społecznym przysługują świadczenia pieniężne na warunkach i wysokości określonych ustawą w razie choroby i macierzyństwa.

W myśl art. 4 w ust 1 pkt 1 ustawy zasiłkowej ubezpieczony nabywa prawo do zasiłku chorobowego po upływie 30 dni nieprzerwanego ubezpieczenia chorobowego, jeżeli podlega obowiązkowo temu ubezpieczeniu. Od pierwszego dnia ubezpieczenia chorobowego prawo do zasiłku chorobowego przysługuje, zgodnie z ust. 3 pkt 3 powołanego przepisu, ubezpieczonym obowiązkowo, którzy mają wcześniejszy co najmniej 10-letni okres obowiązkowego ubezpieczenia chorobowego.

Kwestią sporną w rozpoznawanej sprawie było, czy A. J. podlega ubezpieczeniom społecznym jako pracownik (...) sp. z o.o.

O uznaniu stosunku łączącego strony za stosunek pracy rozstrzygają przepisy prawa pracy.

Zgodnie z art. 22 § 1 Kodeksu pracy przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca – do zatrudnienia pracownika za wynagrodzeniem. O tym, że strony zawarły umowę o pracę nie decyduje zatem samo formalne jej spisanie, lecz faktyczne i rzeczywiste realizowanie elementów charakterystycznych dla stosunku pracy. Jedną z najważniejszych cech pracy świadczonej w ramach stosunku pracy jest podporządkowanie pracownika.

Najistotniejszymi elementami stosunku pracy są: dobrowolność zobowiązania, obowiązek pracownika świadczenia pracy osobiście, w sposób ciągły, podporządkowany poleceniom pracodawcy, który jest obowiązany do wynagrodzenia pracownika za świadczoną na jego rzecz pracę, ponoszenie ryzyka gospodarczego, produkcyjnego i osobowego przez pracodawcę, staranne działanie w procesie pracy. Jak zważył Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 28 października 1998 roku (sygn. akt I PKN 416/98, publ. OSNAPiUS 1999, nr 24, poz. 775) brak bezwzględnie obowiązku osobistego świadczenia pracy wyklucza możliwość zakwalifikowania stosunku prawnego jako umowy o pracę (tak SN w wyroku z dnia 28.10.1998 r, I PKN 416/98). Zgodnie z art. 80 k.p. wynagrodzenie przysługuje pracownikowi za wykonaną pracę, a nie jej rezultat. Pracodawca może również wymierzać określone przepisami prawa pracy kary w ramach odpowiedzialności porządkowej.

Art. 22 § 1¹ k.p. wskazuje, że zatrudnienie w warunkach określonych w § 1 jest zatrudnieniem na podstawie stosunku pracy, bez względu na nazwę zawartej przez strony umowy. Jak trafnie przyjął Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 7 kwietnia 1999 roku (I PKN 642/98, OSNAPiUS 2000, nr 11, poz. 417) nazwa umowy nie ma znaczenia, jeżeli nawiązany stosunek pracy ma cechy wskazane w art.22 § 1 k.p.

W przedmiotowej sprawie nie ma jednak wątpliwości, że zgodnym zamiarem stron nie było zawiązanie stosunku o charakterze pracowniczym, zarówno w chwili spisania umowy zlecenia jaki i późniejszej umowy o pracę.

Organ rentowy stanął na stanowisku, że umowa o pracę zawarta między wnioskodawczynią a płatnikiem składek (...) sp. z o.o. w Ł. jest nieważna, nie doszło bowiem faktycznie do nawiązania stosunku pracy.

Dokonane w sprawie ustalenia potwierdzają stanowisko organu rentowego, że spisanie umowy o pracę przez (...) sp. z o.o. z A. J. i zgłoszenie jej do ubezpieczeń społecznych od dnia 1 lutego 2014 roku było czynnościami pozornymi, dokonanymi jedynie w celu uzyskania dodatkowego tytułu ubezpieczeń i skorzystania z wyższych świadczeń z ubezpieczenia społecznego w związku z macierzyństwem.

Zgodnie z art. 83 § 1 k.c. nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozorów. Główną cechą czynności pozornej jest brak zamiaru wywołania skutków prawnych, jakie łączą się z oświadczeniem określonej treści. Zachodzi wtedy świadoma,

z góry założona sprzeczność między złożonym oświadczeniem, a realnym zgodnym zamiarem obu stron czynności prawnej. Celem zaś tego działania jest, jak słusznie wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 18 marca 2004 roku w sprawie o sygn. akt III CK 456/02 (publ. Legalis nr 68095), „upozorowanie woli stron na zewnątrz i wytworzenie przeświadczenia dla określonego kręgu (otoczenia), nie wyłączając organów władzy publicznej, że czynność o określonej treści została skutecznie dokonana”. Konsekwencją takiego działania jest uznanie takiego oświadczenia za nieważne, pozbawione cechy konstytutywności. Jeżeli oświadczenie takie zostało złożone dla ukrycia innej czynności prawnej, ważność oświadczenia ocenia się według właściwości tej czynności.

Podsumowując czynność prawna pozorna to taka, która zawiera następujące elementy:

- 1) oświadczenie musi być złożone tylko dla pozorów,
- 2) oświadczenie musi być złożone drugiej stronie,
- 3) adresat oświadczenia woli musi zgadzać się na dokonanie czynności prawnej jedynie dla pozorów.

Wskazane elementy muszą wystąpić łącznie, brak któregokolwiek z nich nie pozwala na uznanie czynności prawnej za dokonaną jedynie dla pozorów. Osoba składająca oświadczenie woli dla pozorów nie chce, aby powstały takie skutki prawne, jakie normalnie prawo łączy z tego typu oświadczeniem, ponieważ nie chce w ogóle wywoływać żadnych skutków (pozorność czysta) albo chce wywołać inne te, które wynikałyby ze złożonego przez nią oświadczenia woli (pozorność kwalifikowana). Za pozorne uznać można jedynie oświadczenia woli skierowane do określonego adresata, który zgadza się na pozorność danej czynności prawnej. Zgoda musi być wyraźna i nie budzić żadnych wątpliwości. Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 25 lutego 1998 roku (sygn. akt II CKN 816/97), publ. LEX nr 56813 „nieważność czynności prawnej z powodu pozorności złożonego oświadczenia woli może być stwierdzona tylko wówczas, gdy brak zamiaru wywołania skutków prawnych został przejawiony wobec drugiej strony tej czynności otwarcie tak, że miała ona pełną świadomość co do pozorności złożonego wobec niej oświadczenia woli i co do rzeczywistej woli jej kontrahenta i w pełni się z tym zgadza” (wyrok SN z dnia 25 lutego 1998 r., II CKN 816/97, Lex nr 56813). Zgoda drugiej strony czynności prawnej na jej pozorność musi być wyrażona najpóźniej w chwili jej dokonywania. Czynność prawna pozorna jest dotknięta nieważnością bezwzględnie i nie wywołuje żadnych skutków prawnych od początku (*ex tunc*).

Podkreślenia wymaga przy tym, że ta sama czynność prawna nie może być równocześnie kwalifikowana jako pozorna (art. 83 § 1 k.c.) i mająca na celu obejście ustawy (art. 58 § 1 k.c.) (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 29 marca 2006 roku, sygn. akt II PK 163/05, publ. OSNP 2007, nr 5-6, poz. 71). Powołane przepisy stanowią odrębne i wykluczające się wzajemnie podstawy nieważności czynności prawnej. Czynność pozorna jest zawsze nieważna. Niekiedy ważna może być czynność ukryta. Dopiero wówczas jest możliwe badanie jej treści i celu w świetle kryteriów wyrażonych w art. 58 k.c. Nie jest więc możliwe obejście prawa poprzez dokonanie czynności prawnej pozornej (por. np. W. W., Obejście prawa jako przyczyna nieważności czynności prawnej, *Kwartalnik Prawa Prywatnego* 1999 nr 1, s. 69).

O czynności prawnej mającej na celu obejście ustawy można mówić wówczas, gdy czynność taka pozwala na uniknięcie zakazów, nakazów lub obciążeń wynikających

z przepisu ustawy i tylko z takim zamiarem została dokonana. Nie jest natomiast obejściem prawa dokonanie czynności prawnej w celu osiągnięcia skutków, jakie ustawa wiąże z tą czynnością prawną. Skoro z zawarciem umowy o pracę ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych wiąże obowiązek ubezpieczenia emerytalno-rentowego, chorobowego

i wypadkowego, podjęcie zatrudnienia w celu objęcia ubezpieczeniem i ewentualnego korzystania ze świadczeń z tego ubezpieczenia nie może być kwalifikowane jako obejście prawa. W sytuacji, gdy wolą stron zawierających umowę

było faktyczne nawiązanie stosunku pracy i doszło do świadczenia pracy za wynagrodzeniem, sama świadomość jednej ze stron umowy, a nawet obu stron, co do wystąpienia w przyszłości zdarzenia uprawniającego do świadczeń z ubezpieczenia społecznego, nie daje podstawy do uznania, że umowa miała na celu obejście prawa (tak też SN w wyroku z dnia 2 lipca 2008 r., sygn. akt II UK 334/07, publ. LEX nr 531865).

Sąd Okręgowy w całości podziela stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z dnia 24 lutego 2010 roku, wydanym w sprawie o sygn. akt II UK 204/09 (Lex nr 590241), zgodnie z którym, o tym czy strony istotnie nawiązały stosunek pracy stanowiący tytuł ubezpieczeń społecznych nie decyduje samo formalne zawarcie umowy o pracę, wypłata wynagrodzenia, przystąpienie do ubezpieczenia i opłacenie składki, wystawienie świadectwa pracy, ale faktyczne i rzeczywiste realizowanie elementów charakterystycznych dla stosunku pracy, a wynikających z art. 22 § 1 k.p. Istotne więc jest, aby stosunek pracy zrealizował się przez wykonywanie zatrudnienia o cechach pracowniczych.

Nadto Sąd Najwyższy w wyrok z dnia 25 stycznia 2005 roku (II UK 141/04, OSNP 2005/15/235), stwierdza, że stronom umowy o pracę, na podstawie której rzeczywiście były wykonywane obowiązki i prawa płynące z tej umowy, nie można przypisać działania w celu obejścia ustawy (art. 58 § 1 k.c. w zw. z art. 300 k.p.).

W uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z dnia 21 maja 2010 roku w sprawie o sygn. akt I UK 43/10 (Lex nr 619658) wskazano z kolei, że umowa o pracę jest zawarta dla pozor, a przez to nie stanowi tytułu do objęcia ubezpieczeniami społecznymi, jeżeli przy składaniu oświadczeń woli obie strony mają świadomość, że osoba określona w umowie jako pracownik nie będzie świadczyć pracy, a podmiot wskazany jako pracodawca nie będzie korzystać z jej pracy, czyli strony z góry zakładają, iż nie będą realizowały swoich praw i obowiązków wypełniających treść stosunku pracy. Skoro z zawarciem umowy o pracę ustawa z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych wiąże obowiązek ubezpieczenia emerytalnego i rentowych oraz wypadkowego i chorobowego, to podjęcie zatrudnienia w celu objęcia tymi ubezpieczeniami i ewentualnie korzystania z przewidzianych nimi świadczeń nie jest obejściem prawa.

W wyroku Sądu Najwyższego z dnia 24 sierpnia 2010 roku w sprawie o sygn. akt I UK 74/10 (Lex nr 653664) stwierdzono zaś, że podstawą ubezpieczenia społecznego jest rzeczywiste zatrudnienie, a nie sama umowa o pracę (art. 22 k.p., art. 6 ust. 1 pkt 1 i art. 13 pkt 1 w/w ustawy). Umowa o pracę nie jest czynnością wyłącznie kauzalną, gdyż w zatrudnieniu pracowniczym chodzi o wykonywanie pracy. Brak pracy podważa sens istnienia umowy o pracę. Innymi słowy jej formalna strona, nawet połączona ze zgłoszeniem do ubezpieczenia społecznego, nie stanowi podstawy takiego ubezpieczenia.

Z powyższego jednoznacznie wynika, że motywacja skłaniająca do zawarcia umowy o pracę nie ma znaczenia dla jej ważności przy założeniu, że nastąpiło rzeczywiste jej świadczenia zgodnie z warunkami określonymi w art. 22 § 1 k.p. Tym samym nie można byłoby czynić odwołującemu zarzutów, że zawarł kwestionowaną umowę o pracę jedynie w celu uzyskania świadczeń z ubezpieczeń społecznych, pod tym jednak warunkiem, że na podstawie tej umowy realizowałaby zatrudnienie o cechach pracowniczych.

Zgodnie z poglądem wyrażonym przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 6 sierpnia 2013 roku, sygn. akt II UK 11/13 (LEX nr 1375189), jeżeli strony umowy o pracę nie zamierzają wywołać skutku prawnego w postaci nawiązania stosunku pracy, a ich oświadczenia uzewnętrznione umową o pracę zmierzają wyłącznie do wywołania skutku w sferze ubezpieczenia społecznego, to taka umowa jako pozorna jest nieważna (art. 83 § 1 k.c.).

Głównym celem zawarcia umowy o pracę winno być zatem nawiązanie stosunku pracy, a jedynie rezultatem i pośrednim celem zatrudnienia jest uzyskanie wskazanych korzyści. Podkreślić przy tym należy, że zarówno przepisy prawa pracy, prawa ubezpieczeń społecznych, jak i przepisy ustrojowe pozwalają kształtować elementy stosunku pracy zgodnie z wolą stron.

Mając na uwadze dotychczas poczynione rozważania prawne należy podkreślić,

że w realiach niniejszej sprawy Sąd Okręgowy w Łodzi w celu dokonania kontroli prawidłowości zaskarżonej decyzji organu rentowego musiał ustalić zatem, czy pomiędzy wnioskodawczynią, a płatnikiem składek istotnie doszło do nawiązania i realizacji stosunku pracy w warunkach określonych w art. 22 § 1 k.p.

W tej sytuacji do Sądu należało przeprowadzenie oceny, czy analizowany stosunek prawny nosił konstytutywne cechy stosunku pracy.

W tym celu Sąd zbadał, czy odwołująca osobiście świadczyła pracę podporządkowaną pracodawcy (pod kierownictwem pracodawcy) w sposób ciągły, odpłatny, na rzecz i ryzyko pracodawcy. Dokonanie powyższego ustalenia miało bowiem znaczenie dla objęcia wnioskodawczyni obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi: emerytalnym, rentowymi, chorobowym oraz wypadkowym z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę.

Zdaniem Sądu analiza zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego prowadzi do wniosku, że wnioskodawczyni pewne czynności na rzecz płatnika w spornym okresie wykonywała. Należało jednak zważyć, czy, przy uwzględnieniu całokształtu treści stosunku prawnego realizowanego przez strony, czynności były świadczone w ramach zatrudnienia pracowniczego.

Wynikający z zeznań wnioskodawczyni sposób i miejsce świadczenia pracy nie wykluczają co prawda świadczenia pracy przez skarżącego w reżimie wynikającym z art. 22 § 1 k.p., jednakże w analizowanej sprawie wnioskodawczyni miała w rzeczywistości zupełnie elastycznie wyznaczony czas i miejsce pracy i bardzo dużą swobodę przy wykonywaniu swoich obowiązków.

Sąd zważył także, iż rodzaj pracy oraz miejsce wykonywania tejże pracy uzasadniało zastosowanie systemu zadaniowego czasu pracy (art. 140 k.p.). Zatem brak możliwości kontroli pracodawcy nad tym, czy codziennie wnioskodawca wykonywał swoje obowiązki wynikające z zawartej umowy w wymiarze 8 godzin dziennie wyklucza zakwalifikowania spornej umowy jako umowy o pracę.

Zdaniem Sądu Okręgowego, elementem charakterystycznym umowy o pracę, którego analizowany stosunek pracy na pewno nie zawierał, było wykonywanie pracy w ramach podporządkowania pracowniczego. Już z zeznań samej wnioskodawczyni wynika swoboda odwołującej co do czasu i sposobu wykonywania pracy.

Przede wszystkim zwrócić należy uwagę na to, że zgromadzony w sprawie materiał dowodowy w postaci jedynie akt osobowych i listy płac, nie potwierdza, aby płatnik kierował pracą wnioskodawczyni, w szczególności, aby wskazywał na konkretne zadania do realizacji związane z powierzonym stanowiskiem pracy, oraz aby określał konkretne terminy wykonania poszczególnych zadań. Jest to istotne, jeżeli uwzględni się, że zatrudnienie pracownicze odwołuje się do staranności, a nie rezultatu. Na uwagę zasługują zeznania świadka P., który wprost stwierdził, że interesował go właśnie wyłącznie rezultat. Ze zgromadzonego materiału dowodowego nie wynika także, aby polecenia co do bieżącego wykonywania pracy były wydawane przez płatnika.

Ustawodawca zastrzegł w przepisie art. 22 § 1 k.p., że pracownik wykonuje pracę pod kierownictwem pracodawcy, przy czym nie zdefiniował tej cechy zatrudnienia. W literaturze przedmiotu wyinterpretowano, że kierownictwo pracodawcy przejawia się w poleceniach, podporządkowaniu organizacyjnym oraz podporządkowaniu represywnym i dystrybucywnym. Nie jest jednak jasne, czy wszystkie przejawy kierownictwa pracodawcy muszą występować jednocześnie i z pełnym nasileniem. Zmieniające się warunki i potrzeby świadczenia pracy zrodziły dylemat. Sprowadza się on do pytania czy niewystępowanie w trakcie zatrudnienia (lub występowanie w ograniczonym rozmiarze) poleceń podmiotu zatrudniającego, jak również pozostałych cech kierownictwa, pozwala na uznanie istnienia stosunku pracy. Wydaje się, że odpowiedzią orzecznictwa jest konstrukcja podporządkowania autonomicznego. Sąd Najwyższy przyjął, że podporządkowanie pracownika (art. 22 § 1 k.p.) może polegać na określeniu przez pracodawcę czasu pracy i wyznaczeniu zadań, natomiast co do sposobu ich realizacji pracownik ma pewien zakres swobody (Wyrok SN z dnia 7.09.1999 r., I PKN 277/99, OSNAPiUS 2001 nr 1, poz. 18, wyrok SN z dnia 04.04.2002 r., I PKN 776/00 OSNP 2004 nr 6, poz.94.).

Do koncepcji tej nawiązywał Sąd Najwyższy również w późniejszych orzeczeniach (Wyrok SN z dnia 7.03.2006 r., I PK 146/05, OSNP 2007, nr 5-6, poz. 67, postanowienie SN z dnia 11 października 2007 r., III UK 70/07, OSNP 2008, nr 23-24, poz. 366).

W literaturze przedmiotu (T. Liszcz, W sprawie podporządkowania pracownika, (w:) Współczesne problemy prawa pracy i ubezpieczeń społecznych, red. L. Florka i Ł. Pisarczyka, Warszawa 2011, s.120-121) można odnaleźć stanowiska wyrażające dezaprobatę dla wskazanej linii orzeczniczej. Wskazuje się, że koncepcja podporządkowania autonomicznego może prowadzić do rozmycia pojęcia podporządkowania i do otwarcia prawa pracy dla stosunków samodzielnego zatrudnienia, które nie powinny korzystać z ochrony właściwej dla stosunku pracy (A. Musiała, Glosa do wyroku SN z dnia 7 marca 2006 r., I PK 146/05, Gdańskie Studia Prawnicze – Przegląd Orzecznictwa 2009, nr 1, poz. 127).

Pomijając wskazane spory, oczywiste jest, że konstrukcja podporządkowania autonomicznego przybliża umowę o pracę do rozwiązań zastrzeżonych dla umów cywilnoprawnych (szczególnie umowy zlecenia). Oznacza to, że w wielu wypadkach niemożliwe będzie precyzyjne odróżnienie podporządkowania pracowniczego od zależności właściwych dla zobowiązania cywilnoprawnego. Rozważania te mają znaczenie dla rozpoznawanej sprawy, jeżeli weźmie się pod uwagę, że wykonywanie przez ubezpieczonego czynności nie było wynikiem poleceń pracodawcy. Przyjmując za punkt odniesienia elastyczną koncepcję podporządkowania autonomicznego, wypada dostrzec, że w jej ramach kierownictwo pracodawcy polega na określeniu czasu i skonkretyzowaniu zadań, przy jednoczesnym nie ingerowaniu w sposób ich realizacji. Analiza dowodów zaoferowanych w trakcie postępowania przez strony, nie pozwala na przyjęcie, że wnioskodawca pracował według takiego modelu.

Płatnik nie stosował żadnego sposobu rozliczenia z wykonania zadań przez odwołującą (nie ma np. żadnych raportów składanych przez odwołującego, a z zeznań samej wnioskodawczyni nie wynika, aby na bieżąco miała wyznaczane przez płatnika skonkretyzowane zadania i czas ich wykonania). Oznacza to, że nie ma podstaw do przyjęcia, że odwołująca świadczyła pracę w warunkach kierownictwa pracodawcy, nawet przyjmując, że występowało ono w formie podporządkowania autonomicznego.

Konstatacja ta jest ważna, gdy założy się, że pracy pod kierownictwem w myśl art. 22 § 1 k.p., jest jedną z najważniejszych cech w procesie typizacji charakteru stosunku prawnego łączącego strony (wyrok SN z dnia 20.03.1965 r., III PU 28/64, OSNCP 1965, nr 9, poz. 157).

Jasne przy tym jest, że cechy podporządkowania pracowniczego mogą być w określonym zakresie charakterystyczne również dla zobowiązań cywilnoprawnych, a nadto, że mogą występować z różnym nasileniem (zob. wyrok SN z dnia 10.10.2003 r., I PK 466/02 Pr. Pracy 2004, nr 3, s. 35). Zatem zasadne jest rozważenie reguły umożliwiającej rozróżnienie, czy dany stan faktyczny charakteryzuje się podporządkowaniem pracowniczym, czy też więź łącząca strony nosi znamiona innej zależności (zbliżonej do kierownictwa pracodawcy). Ma to znaczenie, gdy weźmie się pod uwagę, że umowa mająca za przedmiot świadczenie pracy nie może mieć mieszanego charakteru, łączącego elementy umowy o pracę i umowy cywilnoprawnej (Wyrok SN z dnia 23.01.2002 r., I PKN 786/00, OSNP 2004, nr 2, poz. 23. Z. K., Rodzaje kontraktów menedżerskich, (...) 1999, nr 7, s. 12).

Nie można przy tym pominąć, że decydujące znaczenie w procesie rozróżniania charakteru stosunku prawnego łączącego strony ma sposób wykonywania umowy, a w szczególności realizowanie przez kontrahentów – nawet wbrew postanowieniom umownym – tych cech, które charakteryzują umowę o pracę (T. Romer, Prawo pracy. Komentarz, Warszawa 2000, s.101, postanowienie SN z dnia 13.11.2008 r., II UK 209/08, Lex nr 737398).

W konsekwencji dla oceny zobowiązania pracowniczego drugoplanowe znaczenie ma nazwa umowy oraz deklarowana w chwili jej zawarcia treść. Ważne jest, w jaki sposób strony kształtują więź prawną w trakcie jej trwania. Zważywszy, że ustawodawca nie zdecydował się na wskazanie dla stosunku pracy elementów przedmiotowo istotnych, zrozumiałe jest, że klasyfikacja doniosłości cech charakterystycznych zobowiązania pracowniczego jest problematyczna. Mimo to za prawidłowy należy uznać pogląd podkreślający konieczność występowania kierownictwa pracodawcy w stosunkach

pracy. Więż tą cechuje praca pod kierownictwem, które stanowi element sine qua non każdego zatrudnienia pracowniczego. Formułując tą tezę nie można pomijać, że kierownictwo pracodawcy w procesie rozróżniania reżimów umownych ma niewątpliwie pierwszoplanowe znaczenie. Jest tak dlatego, że nie występuje ono przy umowach cywilnoprawnych. Słuszne jest zatem stanowisko, zgodnie z którym kierownictwo pracodawcy jest jedyną cechą rzeczywiście odróżniającą stosunek pracy od umów cywilnoprawnych (Z. Hajn, glosa do wyroku SN z dnia 16.12.1998 r., II UKN 394/98, OSP 2000, nr 12, poz. 177).

Zdaniem Sądu Okręgowego w Łodzi nie ma wątpliwości, że umowa o pracę sporządzona przez (...) sp. z o.o. miała charakter fikcyjny. Stanowisko takie uzasadniają ustalone okoliczności faktyczne. Wnioskodawczyni reprezentowana w niniejszym postępowaniu przez profesjonalnego pełnomocnika nie wykazała, że w ramach zawartej spornej umowy o pracę doszło do nawiązania i realizacji stosunku pracy w ramach podporządkowania pracowniczego.

Zasadniczo bezspornym pozostaje, że pomiędzy pracodawcą a wnioskodawczynią nie istniał żaden stosunek podporządkowania. Wnioskodawczyni nie była związana poleceniami przełożonego, ani zobowiązana do świadczenia pracy w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę. Nie była rozliczana z godzin pracy.

W pełnej sprzeczności z charakterem stosunku pracy stoi ponadto ponoszenie ryzyka gospodarczego, produkcyjnego i osobowego przez pracownika. Ryzyko to spoczywa jedynie na pracodawcy. Bezsporne tymczasem w rozpoznawanej sprawie jest, że wnioskodawczyni uczestniczyła w kosztach prowadzonej działalności gospodarczej, co więcej udzielała spółce pożyczki na poczet wypłacanego jej wynagrodzenia. Dla spółki istotny był rezultat czynności wnioskodawczyni a nie proces starannego działania w procesie pracy.

Trzeba też wskazać, że wynagrodzenie wnioskodawczyni było bardzo wysokie w stosunku do zatrudnienia na 1/2 etatu oraz z uwagi na to, że w początkowym okresie działalności spółki spółka nie osiągała jeszcze zysku. Wnioskodawczyni przyznała ponadto, że była niezdolna do pracy w okresie od 18 września 2013 roku do 7 stycznia 2014 roku, kiedy to zawarła umowę zlecenia z (...) sp. z o.o. W tym czasie miała być również zatrudniona w dwóch innych spółkach.

W ocenie Sądu to wnioskodawczyni, jako wspólnik i prezes zarządu D. sp. z o.o. jest w istocie pracodawcą i przełożonym podległych jej pracowników oraz osobą w pełni samodzielną i decyzyjną, prowadzącą działalność gospodarczą w ramach wszystkich spółek, których wspólnikiem pozostaje. Potwierdza to sama A. J. w swoich zeznaniach mówiąc wprost, że „prowadzi” (...) sp. z o.o. Potwierdzają to również zeznania świadków.

A. J. nie wykazała, aby czynności wykonywane przez nią w spornym okresie nie były sprawowane w ramach działalności gospodarczej ubezpieczonej, o tym samym zakresie co działalność płatnika składek. Na niej zaś, zgodnie z art. 6 k.c. spoczywał ciężar dowodowy w rozpoznawanej sprawie.

W stanie faktycznym niniejszej sprawy należy stwierdzić, że strony zawierając umowę o pracę miały zamiar wywołania innych skutków prawnych niż te, które wynikają z umowy o pracę oraz jednocześnie próbowały przez jej zawarcie wprowadzić w błąd osoby trzecie, co do dokonanej czynności.

Umowa o pracę z dnia 31 stycznia 2014 roku ma zatem charakter pozorny, której zamiarem było jedynie umożliwienie wnioskodawczyni skorzystanie ze świadczeń z zakresu ubezpieczeń społecznych w związku z macierzyństwem od wysokiej podstawy, a nie świadczenie pracy w ramach zawartej umowy. Zawarta umowa o pracę stanowić miała narzędzie do realizacji tego celu. Fikcyjne, czyli tylko pozorne zawarcie umowy o pracę, nie mogło stanowić podstawy do objęcia wnioskodawczyni obowiązkowymi ubezpieczeniami pracowniczymi.

Trudno też uwierzyć, aby wnioskodawczyni nie pamiętała w ilu stosunkach pracy pozostawała pod koniec 2013 roku, skoro wnioskodawczyni była już wtedy w ciąży, a według ustaleń organu rentowego musiałaby wówczas pracować jednocześnie w wymiarze 2 i 1/2 etatu, prowadząc jednocześnie działalność gospodarczą.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie wnioskodawczyni i płatnika od decyzji ZUS z dnia 16 września 2014 roku.

Z uwagi na wynik postępowania Sąd o kosztach procesu orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. § 11 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (t.j. Dz. U. 2013, poz. 490), zasądając od (...) sp. z o.o. w Ł. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddziału w Ł. kwoty po 60,00 zł od każdego z odwołujących się tytułem zwrotu kosztów procesu, na które złożyły się koszty zastępstwa procesowego. Z uwagi na niesprecyzowanie wartości przedmiotu sporu orzeczono o stawkach minimalnych.

ZARZĄDZENIE

Odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi wnioskodawczyni i płatnika składek.

M.U.